

Jak osiągnąć sukces w sieci?

Edyta Wójcik, Monika Pskit

Dzięki inicjatywom Radomskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli 100 nauczycieli zaangażowało się w upowszechnianie prawa do prywatności. Z różnymi sposobami ochrony danych osobowych zapoznanych zostało 3697 uczniów.

Diagnoza potrzeb

Współczesna szkoła nieustannie rozwija się. Jej sprawne funkcjonowanie w zmieniającej się rzeczywistości wymaga od systemu doskonalenia nauczycieli planowania działań, które przyczynią się do wprowadzenia zmian jakościowych poprzez doskonalenie kompetencji osób w niej pracujących. Radomski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli każdego roku - po przeprowadzeniu diagnozy - identyfikuje potrzeby środowiska lokalnego w zakresie doskonalenia nauczycieli i przygotowuje ofertę.

Nauczycielom i dyrektorom proponowane są różne formy doskonalenia. Sprostanie oczekiwaniom odbiorcy jest możliwe dzięki systematycznemu zbieraniu informacji przez bezpośredni kontakt doradców metodycznych z nauczycielami pracującymi w różnych szkołach i placówkach, analizie ankiety zamieszczonej na stronie internetowej Ośrodka oraz współpracy z Wydziałem Edukacji Urzędu Miejskiego w Radomiu. Na podstawie pozyskanych danych dyrektor RODOu i rada programowa wyznaczają cele do realizacji na dany rok szkolny, uwzględniające kierunki polityki oświatowej państwa i priorytety organu prowadzącego w dziedzinie edukacji. Zespołowo formułowane są cele szczegółowe, a następ-

nie ustalane zasady współpracy doradców podczas realizacji konkretnych działań, harmonogram realizacji zadań, zasady monitorowania i przeprowadzania ewaluacji. Podczas regularnych spotkań zespołu następuje wymiana doświadczeń, analizowane są dobre praktyki i wprowadzane innowacyjne rozwiązania problemów. Oferta kierowana przez RODOu do radomskich szkół jest zatem wynikiem procesu, którego podmiotami są szkoły i przedszkola traktowane jako organizacje uczące się. Doradcy metodyczni systematycznie doskonalą swoje umiejętności i zdobywają nowe kwalifikacje, co sprawia, że są w stanie zaspokoić większość oczekiwań społeczności szkolnej i wybrać najbardziej odpowiednią formę wspomagania.

Wdrażanie zmian

Indywidualne potrzeby nauczycieli zaspokajane są przez różne formy doskonalenia. Często odbywają się szkolenia grup zadaniowych i rad pedagogicznych oraz konferencje. Korzystający z oferty Ośrodka najchętniej jednak uczestniczą w warsztatach metodycznych i seminariach, które sprzyjają aktywności. W czasie pracy nad rozwiązaniem konkretnego problemu nauczyciele spotykają się wielokrotnie, tworząc z własnej inicjatywy stałe zespoły. Tworzą się wówczas **sieci współpracy** skupiające nauczycieli danego przedmiotu, którzy koncentrują się na wspólnym zagadnieniu, np. na pracy z uczniem zdolnym. W roku szkolnym 2014/2015 w zajęciach okołokonkursowych uczestniczyło 197 nauczycieli różnych typów szkół.

Uruchomienie sieci

RODoN inicjuje również aktywność **w sieciach współpracy i samokształcenia** o charakterze interdyscyplinarnym, skupionych wokół konkretnego tematu. W czasie spotkań stwarzane są warunki sprzyjające dzieleniu się wiedzą i umiejętnościami, a także zespołowemu poszukiwaniu sposobów realizacji zadań. Jest to proces, w którym doradca metodyczny zmienia swą rolę z eksperta w danej dziedzinie na koordynatora sieci. Zaproszenie do działalności w sieci zajmującej się zaproponowaną przez doradcę metodycznego tematyką zaowocowało powstaniem kilku aktywnych grup nauczycieli, wicedyrektorów i dyrektorów.

Rysunek 1. Zaproszenie dyrektorów do udziału w sieci współpracy

Członkowie sieci zgłaszali się do nich dobrowolnie. Proponowana tematyka przyciągała uwagę. Była związana z potrzebami i zainteresowaniami uczestników. Nauczyciele dostrzegali możliwość aktualnych i przyszłych zastosowań wypracowanych w zespołach rozwiązań sytuacji szkolnych oraz efektywność podejmowanych wspólnie inicjatyw edukacyjnych. Zwiększało to ich motywację to

działania. Ważnym elementem pracy każdej sieci było dostarczenie uczestnikom informacji zwrotnej od pozostałych członków zespołu na temat działań podejmowanych w szkołach. Doradcy metodyczni – koordynatorzy dbali o sprecyzowanie tematu sieci, jej celów, integrację uczestników, ustalenie kontraktu dającego każdemu uczestnikowi poczucie bezpieczeństwa, a potem o przestrzeganie norm oraz dobór form pracy do realizowanych zadań. Monitorowanie pracy sieci odbywało się w sposób ciągły, co zapewniało możliwość reakcji koordynatora na potrzeby uczestników i relacje między nimi. Bardzo pomocna była wymiana informacji poprzez Internet oraz zamieszczanie aktualnych wiadomości na stronie internetowej Ośrodka. Drogą elektroniczną udostępniane były również materiały dydaktyczne dla nauczycieli. Zespołowa ewaluacja poszczególnych działań i pracy sieci w danym roku szkolnym pozwoliła wyciągnąć wnioski i sformułować wytyczne na przyszłość oraz zainicjować aktywność na platformie.

Jak osiągnąć sukces w sieci?

We wrześniu 2014 roku Radomski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli po raz trzeci przystąpił do **Ogólnopolskiego Programu Edukacyjnego „Twoje dane – twoja sprawa. Skuteczna ochrona danych osobowych. Inicjatywa edukacyjna skierowana do uczniów i nauczycieli”** i zaprosił do współpracy w sieci radomskie szkoły. W spotkaniu organizacyjnym uczestniczyli nauczyciele z 14 szkół z Radomia – 6 podstawowych, 5 gimnazjów, 2 zespołów szkół oraz 1 liceum ogólnokształcącego. Po szkoleniu **„ABC ochrony danych osobowych”**, które poszerzyło wiedzę na temat zagadnień etycznych i prawnych związanych z ochroną danych osobowych, zaprezentowane zostały cele V edycji programu „Twoje dane – twoja sprawa”. Uczestnicy spotkania uznali, że przedstawiony temat jest bardzo ważny i ściśle wiąże się z bezpieczeństwem człowieka we współczesnym świecie – rzeczywistym i wirtualnym. Zgłaszali propozycje planowanych w szkołach działań na zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych. Efektem burzy mózgów było zaplanowanie konkursów szkolnych i międzyszkolnych, audycji transmitowanych przez radiowęzeł, artykułów w gazetkach szkolnych, informacji zamieszczanych na stronach internetowych szkół, plakatów, quizów, gier i zabaw.

Pomysły członków sieci były bardzo różne i stanowiły inspirację do podejmowania podobnych inicjatyw w innych szkołach. Na tym etapie koordynator sieci zaproponował wspólne zadania. Zespołowe poszukiwanie sposobów ich realizacji pozytywnie wpłynęło na integrację grupy i spowodowało jeszcze większe zaangażowanie nauczycieli.

Prezentacja „ABC ochrony danych osobowych” została opublikowana na stronie www.rodon.radom.pl, aby wszyscy zainteresowani mogli z niej skorzystać. Została ona stworzona w oparciu o materiały zamieszczone na płycie, którą otrzymali uczestnicy programu od jego organizatora - GIODO. Nauczyciele ustalili zasady współpracy między szkołami i szkół z RODO-em w czasie realizacji programu. Opracowany został harmonogram działań.

W październiku organizatorzy programu zaprosili nauczycieli do Warszawy na ogólnopolskie **seminarium inauguracyjne**. Jego uczestnicy otrzymali płyty CD z informacjami dotyczącymi zagadnień prawnych związanych z ochroną danych osobowych i prawem do prywatności oraz przykładami inicjatyw podejmowanych przez polskie szkoły i placówki doskonalenia nauczycieli w poprzed-

nich latach. Materiały te były pomocne w realizacji celów programu.

Podczas kolejnego spotkania sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli współpracujących szkół nastąpiła wymiana informacji o działaniach podejmowanych w poszczególnych placówkach w związku z realizacją programu i planami dotyczącymi **obchodów Europejskiego Dnia Ochrony Danych Osobowych**. Dzieleno się doświadczeniami i przedstawiano przykłady inicjatyw, które można określić „dobrymi praktykami”. Osiąganie sukcesów stawało się motywacją do wyznaczania kolejnych zadań. Nauczyciele podkreślali rolę komunikacji poprzez Internet w sprawnym przepływie informacji.

W odpowiedzi na potrzeby nauczycieli Radomski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli zaproponował **warsztaty metodyczne dla uczniów i nauczycieli**. Zastosowanie różnych metod pracy pozwoliło uczestnikom na refleksje na temat bezpiecznego korzystania z nowoczesnych technologii i świadomego unikania zagrożeń w Internecie. Nauczycielom udostępniono materiały do realizacji przedstawionych metod w szkołach i materiały do samokształcenia.

ZALĄCZNIK 1

ĆWICZENIE 1.

1. W puste prostokąty wpiszcie nazwy czterech usług, z których korzystacie w Internecie?
2. Przy liniach znajdujących się obok każdego z prostokątów napiszcie, jakie informacje o sobie udostępnicie korzystając z poszczególnych usług.
Na wykonanie zadania macie 15 minut.

3. Jak ogólnie nazwałbyście informacje o sobie, które zostawiacie w Internecie?
4. Czy wszystkie te informacje o sobie chcielibyście przekazać innym użytkownikom Internetu?
Swoje rozważania na ten temat spróbujcie umieścić na przygotowanym plakacie.

ZALĄCZNIK 1

Ćwiczenie 2.

W poprzednim ćwiczeniu określiliście, że nie zawsze wasze dane osobowe są bezpieczne w Internecie. Zastanówcie się jakie działania możecie podjąć, aby zwiększyć swoje bezpieczeństwo w cyfrowym świecie, a jakie wasze działania osłabiają to bezpieczeństwo.
Na wykonanie zadania macie 20 minut.

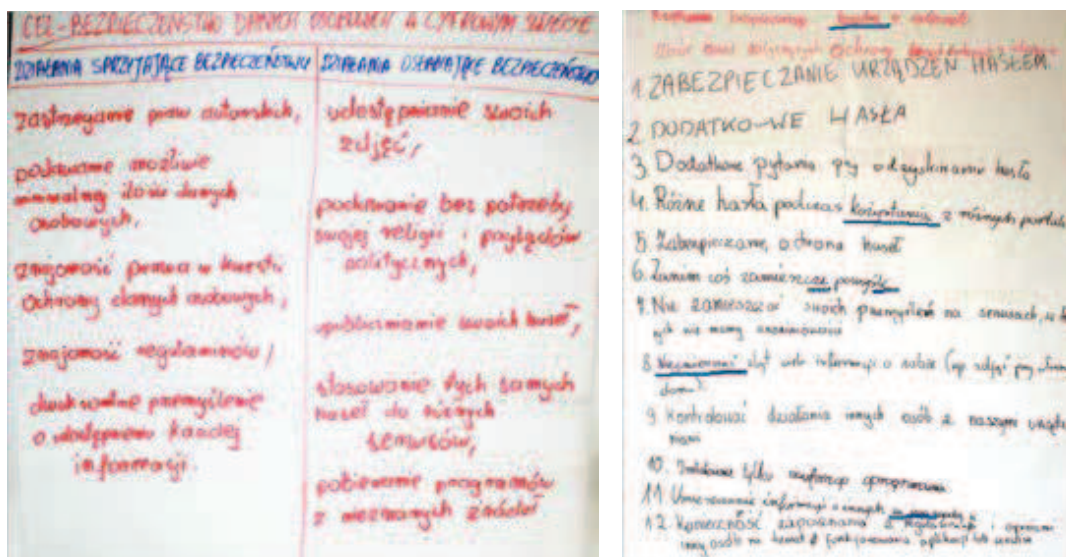
CEL – Bezpieczeństwo danych osobowych w cyfrowym świecie	
Działania sprzyjające bezpieczeństwu	Działania osłabiające bezpieczeństwo
→	←
→	←
→	←
→	←
→	←
→	←
→	←
→	←

Prezentacja prac grup

Dokonując analizy działań sprzyjających bezpieczeństwu danych osobowych w sieci i działań osłabiających to bezpieczeństwo zaproponujcie listę zachowań, które powinien podjąć każdy użytkownik Internetu w celu ochrony swojej prywatności w sieci. Zapiszcie je w punktach, a następnie spróbujcie nadać im tytuł.

Rysunek 2 i 3. Ćwiczenia przygotowane dla uczniów

W czasie zajęć uwagę koordynatora przykuły problemy językowe i ortograficzne uczniów. Podjęta została decyzja, że zorganizowane zostanie seminarium z modułem dotyczącym języka polskiego w Internecie, ze zwróceniem szczególnej uwagi na ortografię.

Rysunek 4 i 5. Prace uczniów

W marcu 2015 roku odbyło się więc **seminarium „Wpływ aktywności w sieci na wizerunek ucznia w realnym świecie”**. Rozważano zagadnienia związane z ochroną danych osobowych i prawem do prywatności w kontekście aktywności uczniów w Internecie. Poruszony został problem braku troski o poprawność językową, który skutkuje gorszymi wynikami uczniów na egzaminach zewnętrznych.

Ortograficzne osobliwości Internetu Agnieszka Kozakiewicz poddała następującej klasyfikacji:

- odstępstwa w zakresie pisowni wielką/małą literą,
- pomijanie w zapisie polskich znaków diakrytycznych,
- skracanie wyrazów i wyrażień,
- przestawianie znaków,
- zastępowanie standardowych znaków pisowni innymi.

Prowadząca wykład przekonywała uczniów, że specyficzna internetografia nie usprawiedliwia niewiedzy.

Obecni na seminarium nauczyciele podjęli dyskusję, w czasie której podkreślali znaczenie swoich kompetencji dotyczących analizowa-

nej tematyki w kontekście kształtowania postaw młodzieży, która powinna odpowiedzialnie korzystać z usług i aplikacji w Internecie oraz dbać o czystość języka ojczystego. W działania włączył się Wydział Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji z siedzibą w Radomiu. Podinspektor Aneta Pawlińska obrazowo przedstawiła skutki aktywności na portalach społecznościowych oraz w grach internetowych. Omówione przez nią procedury reagowania spotkały się w wielkim zainteresowaniem nauczycieli.

Wystąpienia ekspertów miały duży wpływ na poszerzenie zakresu wiedzy nauczycieli, pedagogów i psychologów, dotyczącej omawianych treści.

W maju odbył się **„Festiwal wiedzy na temat ochrony danych osobowych”**. Była to inicjatywa mająca charakter podsumowujący działania podejmowane w V edycji programu. Uczniowie z różnych szkół prezentowali treści dotyczące ochrony danych osobowych w wielu formach, m.in. scenki rodzajowe, prezentacje multimedialne połączone z elementami dramy, filmy i autorskie piosenki.

Dwustuosiemdziesięcioosobowa widownia przekonała się, że występujący uczniowie nie tylko potrafią wykazać się wiedzą na temat ochrony

Rysunek 6. Informacja o seminarium na stronie www.rodon.radom.pl

Rysunek 7. Festiwal wiedzy na temat ochrony danych osobowych

danych osobowych, ale umieją też wskazać przykłady jej praktycznego wykorzystania w życiu codziennym. Wystąpienie każdej ze szkół było efektem współpracy uczniów, nauczycieli i rodziców danej placówki. Świadczyło o wzroście kompetencji w zakresie ochrony danych osobowych i prawa do prywatności oraz większej świadomości językowej.

Podczas **spotkania podsumowującego pracę sieci** w roku szkolnym 2014-2015 przeprowadzono ewaluację działań V edycji programu. Nauczyciele podkreślali, że stworzenie przyjaznej atmosfery współpracy, uwzględnianie ich potrzeb, zrozumienie dla obowiązków zawodowych, a także wspieranie otwartości i właściwy dobór tematów spotkań oraz sposobów pracy przyczyniły się do osiągnięcia sukcesów w poszczególnych szkołach. Uczestnicy sieci deklarowali chęć współpracy z Radomskim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w kolejnym roku szkolnym. Wielokrotnie podkreślali, że koordynator sieci jest osobą otwartą na propozycje i sugestie ze strony uczestników. Doceniali systematyczne monitorowanie ich potrzeb, motywowanie do działania, a także zapewnianie warunków do dzielenia się wiedzą i doświadczeniami oraz inicjowanie wspólnych przedsięwzięć szkół. *Zaangażowanie pani koordynator w propagowanie ochrony danych osobowych i bezpieczeństwa poparte dobrym przygotowaniem merytorycznym przyczyniło się do sukcesu sieci. Dzięki kaskadzie oddziaływań ponad trzy i pół tysiąca uczniów poznało własne prawa do prywatności i nabyło wiedzę pozwalającą na skuteczną ochronę danych* – stwierdził uczestnik sieci.

W działalność sieci doskonale wpisały się **VIII Radomskie Zawody Informatyczne**. Zadania przygotowane na konkurs związane były z bezpieczeństwem danych i prawem do prywatności, zatem uczniowie oprócz wiedzy informatycznej utrwalali zasady korzystania z Internetu.

W realizację programu włączyło się wielu doradców metodycznych, którzy pogłębiali poszczególne zagadnienia w czasie proponowanych przez siebie form doskonalenia dla nauczycieli różnych specjalności.

Działaniami RODO-N-u zainteresowały się również lokalne media. Relacje z wydarzeń docierały do wielu odbiorców i zwracały ich uwagę na poruszone przez sieć współpracy problemy. Nasze inicjatywy objęły bardzo wielu nauczycieli, uczniów i ich rodziców. Przeprowadzenie szkoleń, zapewnienie nauczycielom wsparcia merytorycznego i metodycznego oraz przekazanie im materiałów do realizacji programu na pewno przyczyniło się do aktywnego i systematycznego działania każdej z placówek, która przystąpiła do Programu. Współpraca z Ośrodkiem stała się jeszcze efektywniejsza od momentu rozpoczęcia oficjalnej działalności sieci współpracy szkół. Wymiana doświadczeń i wspólne planowanie działań koordynowanych przez RODO-N pozwoliły na zaproponowanie inicjatyw podnoszących kompetencje nauczycieli w zakresie zagadnień związanych z ochroną danych osobowych i prawem do prywatności, a także poszerzających wiedzę uczniów.

Analizując wnioski z ewaluacji, można jednoznacznie stwierdzić, że realizacja programu edukacyjnego „Twoje dane – twoja sprawa. Skuteczna ochrona danych osobowych. Inicjatywa edukacyjna skierowana do uczniów i nauczycieli” spotkała się z dużym zainteresowaniem nauczycieli, uczniów i ich rodziców. Była odpowiedzią na ich potrzebę odpowiedzialnego funkcjonowania w społeczeństwie coraz częściej komunikującym się poprzez Internet i korzystającym z wielu usług wymagających podawania swoich danych osobowych.

Wszystkie działania RODO-N-u urzeczywistniały cele V edycji programu, w której Radomski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli został wyróżniony przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych za realizację ciekawych inicjatyw edukacyjnych, Ministra Edukacji Narodowej oraz przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty.

Edyta Wójcik jest dyrektorem Radomskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli.

Monika Pskit jest koordynatorem sieci współpracy.